

Mazo un lielo novadu ieguvumi un zaudējumi globalizācijas apstākļos

Latgalē atrodas iedzīvotāju skaita ziņā mazākais Līvānu novads un lielākais Rēzeknes novads

Egita Terēze Jonāne

Sarunās ar zemniekiem, uzņēmējiem, tāpat arī jauniešu intervijās arvien biežāk skan vārds «globalizācija». Pasaules vēstures mācību grāmatā 9. klasei lasu, ka globalizācija ir norise, kas ietekmē ekonomiskās, sociālās, tehnoloģiskās, politiskās un citas izmaiņas pasaulē. Ikdienas dzīvē šīs globalizācijas norises varam novērot pieaugošā preču un pakalpojumu, kapitāla, naudas, arī iedzīvotāju plūsmā migrācijā Latvijā un ārzemēs. «Vietējā Latgales Avīze» centās apzināt globalizācijas ieguvumus un zaudējumus Latgales mazajos un lielajos novados.

Ievads

Eiropas Savienībā notiek pētījumi par globalizācijas ietekmi dalībvalstu kopienā, kurai pieder arī Latvija, sevišķi uzsverot norises reģionos un laukos. Ir ESPON grupas pētījums, kur norādīts, ka jau 2020. gadā Eiropas Savienības lauku reģions dzīvoja 28 % Eiropas iedzīvotāju, savukārt Latvijā un pārējās Baltijas valstīs no 2001. gada lauku reģioni migrācijā uz pilsētām vai ārzemēm ir pazaudējuši 80 % iedzīvotāju. Turklāt laukos dzīvo galvenokārt vecāka gadagājuma cilvēki, secināts ESPON grupas pētījumā.

Diemžēl cilvēku aizplūšana no laukiem nav apturama, jo, kā uzsver šī pētījuma autori, tā ir kļuvusi par pastāvīgu tendenci. Atbildot uz vaicājumu, kāpēc eiropieši pamet laukus, pētījumā secināts, ka lauku reģionos samazinās darba iespējas. To sekmejušas galvenokārt jaunās tehnoloģijas, kas ienākušas zemkopībā, lopkopībā un mežsaimniecībā.

«**E**sot pagastos, esmu novērojuši, ka iedzīvotāji arī laukos vēlas saņemt tādus pašus pakalpojumus, kādi pieejami pilsētās (protams, necels, piemēram, sabiedrisko pirti katrā ciemā, tomēr tā varētu atrasties pagasta vai novada centrā, arī doktorāts vai skola, vai bibliotēka tur ir tikpat liela nepieciešamība kā maizes veikals). Taču, samazinoties iedzīvotāju skaitam, laukos samazinās arī pakalpojumu klāsts, jo, kā varam novērot paši, valdības un daudzu pašvaldību politika, ko parasti pamato ar budžeta iespējām vai neiespējām, virzīta galvenokārt uz vairāk apdzīvotu centru un pilsētu attīstību.»

Vēl viens skaitlis pārdomām – no 2000. līdz 2019. gadam Latgali pametuši 17 800 iedzīvotāju, un lauvās tiesa pārcēlusies uz Rīgu, Pierīgu un ārvalstīm (un arī tur apmetušies pilsētās, nevis laukos), tikai maza daļa migrējuši uz tuvākām pilsētām (Rēzeknes novada iedzīvotāji uz Rēzekni vai Viļāniem, Augšdaugavas novada iedzīvotāji uz Daugavpili utt.).

Covid-19 pandēmija gan ieviesusi nelielas korekcijas iedzīvotāju migrācijas paradumos. Proti, virkne speciālistu (programmētāji, mēdžeri u.c.) ir atraduši patvērumu laukos, taču to skaits nav mērāms desmitos tūkstošos. Globalizācijas norīšu radītās brīvības (pārvietošanās brīvība, brīvība darba tirgus utt.) diemžēl neveicina lauku uzplaukumu.

Tāpat globalizācijas ietekmi Eiropas Savienības eksperti pēta arī Eurobarometer socioloģiskajās aptaujās. Pēdējā aptaujā, kas notika pirms Covid-19 pandēmijas un kur piedalījās vairāk nekā 61 000 Eiropas iedzīvotāju, reģionu, tostarp arī Latvijas novadu, cilvēki uzsvēruši, ka laukos pastāv veselības aprūpes un izglītības pieejamības un bezdarba problēma, tāpat viņus satrauc, ka iedzīvotāji un uzņēmēji pamet laukus. Skolu nākotne laukos rūp ģimenēm ar bērniem, tikmēr veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība laukos uztrauc sirsnīgājus. Varam pieļaut, ka Eurobarometer aptauja, veikta pēc Covid-19, atšķiršas, tāpēc ka Latvijā valdība atkal grib reformēt lauku skolas un mazās slimnīcas, tāpat inflācija un cenu straujais kāpums ikdienā nepieciešamām precēm liek iedzīvotājiem aizdomāties – palikt laukos vai varbūt tomēr pārcelties uz pilsētu vai kādu citu valsti.

Izmanto globalizācijas iespējas

Foto no «Vietējās Latgales Avīzes» arhīva

Rēzeknes novada (tur šī gada 1. janvārī bija deklarēts Latgalē lielākais iedzīvotāju skaits – 30 774 cilvēki) domes priekšsēdētājs Monvīds Svāres laikrakstam uzsvera, ka gan iedzīvotāju, gan pašvaldības izmanto iespējas, kuras veicinājuši globalizācija.

Kā tas izpaužas reālajā dzīvē? Rēzeknes novada pašvaldība nodrošina, lai pakalpojumi būtu kvalitatīvi un iedzīvotājiem pieejami par adekvātu samaksu, skaidroja priekšsēdētājs. Un uzsvēra, ka dažādās apspriešanās ar ministriem viņš bieži kā piemēru min Lūznavu: «Mēs atjaunojām Lūznavas muižu, pēc tam tur tika izveidota Nacionālo bruņoto spēku bāze, un Lūznavas vide ir kļuvusi ļoti aktīva. Pēdējā plānošanas periodā attīstījām četrus novada centrus – Kaunatu, Maltu, Nautrēnus un Dricānus, un tagad mēs projektu finansējumu ieguldām Viļānos. Nākotnē vairāk attīstīsim cilvēku resursus, proti, lūkosim, lai darbinieki būtu augstas kvalifikācijas speciālisti un lai viņi saņemtu atbildību, kas konkurēt ar darba samaksu privātajā sektorā.»

Vaicāts, vai laukos var nodrošināt tādu pašu pakalpojumu klāstu un kvalitāti, kāda ir pilsētās, priekšsēdētājs atzina, ka globalizācija skar tās apdzīvotās vietas, kur nav radīti apstākļi cilvēkam realizēties darbā, kur nav nodrošināti kvalitatīvi dzīves apstākļi (ģimene pie putekļaina ceļa nedzīvos, iestarpināja M. Svāres) utt. «Pašvaldībām jāreķina adekvāts pakalpojuma piedāvājums, lai nodrošinātu gan kvalitāti, gan atbildību cilvēkam, kurš sniedz šo pakalpojumu. Mēs šobrīd aizejam no kultūras namu direktoru principa. Infrastruktūra – kultūras nami, saietu nami – paliks tur, kur ir, bet to pārvaldību nodrošinās skaitliski mazāks kvalificētu darbinieku skaits. Viņi veidos kultūras dzīvi ne vairs vienā konkrētā kultūras namā, bet gan jau pagasta apvienībā,» teica priekšsēdētājs.

Sarunājoties ar novada uzņēmējiem, Monvīds Svāres novērojis, ka viņiem ir vajadzīgi labi ceļi, taču novados valsts vietējie ceļi šobrīd ir sliktā stāvoklī, piemēram, Silmalas pagastā būtu jāsakārto valsts ceļi Stojerova–Kaunata, Malta–Lipuški u.c. «Savulaik satiksmes ministram jautāju, kādu pienesumu reģioniem dos plānotie autobāņi, un konkrētas atbildes nebija. Braucot pa ceļu Viļāni–Gaigalava, kas tika sakārtots 2013. gadā, varu parādīt, kur ienākušas jaunas ģimenes, kuras strādā Rēzeknē vai Viļānos, vai Balvu pusē, jo viņiem ir kvalitatīva pārvietošanās un iespēju mobilitāte. Ar tik salīdzinoši mazu valsts ieguldījumu ir panākts labs efekts, tad kāpēc valstij to neturpināt. Nākamais solis – elektrība. Daudzi uzņēmēji gribētu paplašināties, taču, kad sāk reķināt, cik izmaksās jauns elektrības pieslēgums, rokas nolāžas. Valdībai caur Ekonomikas ministriju būtu jāiedibina vispārēja atbalsta sistēma šādām teritorijām. Ja nebūs dzīvības reģionos, tad nevienš uzņēmējs neies uz turieni strādāt,» atzina M. Svāres.

Tomēr Monvīds Svāres aicināja analizēt saimnieciskās darbības stimulēšanas un investīciju piesaistes priekšnoteikumus, kur pašvaldība viena pati «nav karotājs šajā laukā»: «Bieži stāstu piemēru par uzbūvēto angāru. Šīs būves celtniecība, neatkarīgi no tās atrašanās vietas, maksā identisku summu, bet Latgalē vai Vidzemes vai Zemgales nomalēs angāra tirgus vērtība samazinās uzreiz pēc tā nodošanas ekspluatācijā, – pieņemsim, no viena miljona eiro līdz 500–600 tūkstošiem eiro. Kā motivēt uzņēmēju, lai viņš uzņemtos risku un būvētu šādu angāru Latgalē, Vidzemes vai Zemgales nomalē? Tāds pats stāsts ir par attālumu līdz loģistikas punktiem – ostām, dzelzceļam, lidostai. Valstij jāiedarbina efektīvi instrumenti, lai tām teritorijām, kur ir zemāki ekonomiskie rādītāji, radītu

papildu iespējas attīstīties, lai, mazinot riskus, mudinām uzņēmējus investēt reģionos. Šobrīd šādu instrumentu īsti nav. Ir mazās iespējas – Latgales speciālā ekonomiskā zona, Rēzeknes speciālā ekonomiskā zona, tagad valsts programmās parādījusies tā saucamā reģionalizācija. Taču tas nemotivē jaunos uzņēmējus nākt uz reģioniem (un ne tikai uz Latgali, tā ir jebkura Latvijas teritorija ar zemiem ekonomiskajiem rādītājiem). Reģionu attīstībā jāiesaistās arī valstij, un nav jau runa, ka jādod nauda. Valstij jārealizē projekti, kas sekmētu ekonomisko izaugsmi reģionos.»

Daudzos attīstības rādītājos Līvānu novads ir priekšgalā citām pašvaldībām

Foto no «Vietējās Latgales Avīzes» arhīva

Līvānu novads ir mazākais novads iedzīvotāju skaita ziņā Latgalē (2023. gada 1. janvārī bija deklarēti 11 255 cilvēki), taču bankas «Luminor» novadu un nozaru pētījumā 2023. gadā tas atzīts par visstraujāk augošo pašvaldību ārpus Rīgas reģiona. Proti, novada ekonomiskā augšupeja bija + 25,4 %. Jāiestarpina, ka Līvānu novads ekonomiski attīstās jau no 2000. gada. «Vietējā Latgales Avīze» jautāja Līvānu novada domes vadītājam Andrim Vaivodam par globalizācijas attīstītajām un bremzējošajām tendencēm Līvānu novadā.

«Līvānu novads no tā izveidošanas brīža ir audzējis savu spēku, varēšanu darīt. Kad bija rajona padomes, visa attīstība notika rajonu centros, tur bija pieejami arī dažādi valsts iestāžu pakalpojumi, kas deva papildu darbavietas un līdzekļus budžetā. Mēs tādā rajona centrs nebijām. Līvāni vēsturiski bija ir uzņēmējdarbības pilsēta, tāpēc uzņēmējiem bija jāpārorientē ražošana atbilstoši pieprasījumam, bet pašvaldībai jārada tam labvēlīgi apstākļi un jāpalīdz uzņēmējiem. Līvānu novads, pēc Kandavas novada, bija otrais dibinātais novads Latvijā. Kad pagājušā gadsimta 90. gadu sākumā bija liels bezdarbs un enerģētiskā krīze, kad ielu apgaismojums bija izslēgts, jo pašvaldība nevarēja to atļauties, kad uzņēmēji mantojumā saņēma infrastruktūru, kas neatbilda tā laika prasībām, kad Līvānos bija maz valsts iestāžu, līvāniešiem bija jāatrod ceļš, kā Līvānos attīstīt infrastruktūru, nodrošināt valsts pakalpojumus, kādi bija reģionālās attīstības centriem. Iestarpināšu, ka tādi centri varēja investēt savā attīstībā, saņemot Eiropas Savienības finansējumu.

Mēs izveidojām Līvānu novadu, un jau dažu gadu laikā kā viens no pirmajiem novadiem Latvijā sākām realizēt Eiropas Savienības infrastruktūras, tajā skaitā ielu pār būves un atjaunošanas projektus, kas ir ļoti nozīmīgi arī uzņēmējdarbības attīstībai.

Mēs arī vieni no pirmajiem valstī izveidojām biznesa inkubatoru, kur jaunie uzņēmēji bez maksas saņēma konsultācijas un palīdzību projektu rakstīšanā, bez maksas izmantoja biroja telpas un tehniku. Līvānos pamazām tika sakārtotas ielas, uzlabota pakalpojumu (izglītības, kultūras u.c.) kvalitāte, sāka veidoties jauni uzņēmumi. Mēs kā novads varbūt esam mazs iedzīvotāju skaita ziņā, taču katru gadu Līvānu novadā palielinās darbavietu skaits, tāpēc darbaspēka līkne kāpj tikai uz augšu. Daudzos attīstības rādītājos Līvānu novads ir priekšgalā citām pašvaldībām.

Līvānu novada pašvaldība ir to pašvaldību pirmajā piecīnīkā, kuras ir piesaistījušas visvairāk ES finansu līdzekļu uz vienu iedzīvotāju. Latvijas Pašvaldību savienības veiktais pētījums parāda, ka starp pašvaldībām mēs esam pirmajā trijniekā ielu, ceļu, ietvju, veloceļu izbūvē, reķinot naudas izteiksmē uz vienu iedzīvotāju. Tam piesaistīti gan ES fondu līdzekļi, gan pašvaldības finansējums. To visu esam sasnieguši, pateicoties mūsu uzņēmējiem un pašvaldības profesionāļu komandai.

Vēlos uzsvert, ka tieši sadarbība starp privāto sektoru un pašvaldību, pašvaldības, uzņēmēju vajadzību uzklausišana ir viena no veiksmes atslēgām. Pašvaldība, prieda-

loties projektu konkursos, ar kvalitatīviem projektiem spēja piesaistīt valsts un Eiropas Savienības finansējumu. Mēs bijām viena no divām Latvijas pašvaldībām, kas saņēma Eiropas Sociālā fonda finansējumu sociālās aprūpes centra «Rožlejas» izveidošanai, tāpat mēs kopā ar toreiz vēl Dagdas un Ilūkstes novada pašvaldībām, iegūstot Šveices konkursā lielāko punktu skaitu, bijām tie, kuri saņēma atbalstu jauniešu iniciatīvu centru būvniecībai un aprikošanai.

«**P**riecājos par to, ka Līvānu novads divdesmit gados ir sasniedzis Latvijas vidējo dzīves līmeni, turklāt ir vairākas nozares, kur darbinieki saņem atalgojumu, kas ir luvas tiesu lielāks par vidējo valstī. Varam runāt par globalizāciju, daži ar to pat cenšas aizsegt savu neizdarību, tomēr cilvēki – vai tie būtu uzņēmumu vai pašvaldības pārstāvji – ir tie, kas attīstību virza vai arī bremzē,» uzsvēra A. Vaivods.

Eksperta viedoklis

Latvijas Bankas ekonomiste Agnese Rutkovska:

Publicitātes foto

«Reģionālā nevienlīdzība ir tēma, kas būs aktuāla vienmēr – gan lielākās un mazākās valstīs, gan starpvalstu salīdzinājumos un lokālos (novadu vai reģionu) mērogos.

Reģionu nevienlīdzība nav tikai unikāla Latvijas problēma, tā ir vērojama arī Eiropas attīstītajās valstīs. Piemēram, Vācijā ir būtiskas atšķirības starp ekonomiski spēcīgajiem reģioniem dienvidos un rietumos un ekonomiski vājākiem reģioniem austrumos. Savukārt Itālijā spēcīgi reģioni koncentrējas ziemeļos un ap Romu, taču dienvidu reģioni savā attīstībā iepaliek. Tomēr, protams, ka vairākumā gadījumu mazāk turīgās cilvēks vai valsts cer kļūt turīgāks. Arī sociālekonomiskās stabilitātes nolūkā valstu vai to apvienību politiskajos virzienos centieni mazināt plaisu starp bagātākajām un nabadzīgākajām valstīm un iedzīvotājiem ir vienmēr aktuāli.

Eiropas Savienībā pēdējās divas desmitgadēs ir vērojama ienākumu izlīdzināšanās, veidojām ienākumu līmenim nabadzīgākajās valstīs pieaugot salīdzinoši strauji. Ķelnes institūta pētnieki Goecke un Huther secinājuši, ka industriālā sektora attīstība pozitīvi korelē ar iekšzemes kopprodukta pieaugumu. Tāpat autori uzskata, ka reģioni, kuri saņēmuši Eiropas Savienības subsīdijas, ir piedzīvojuši lielāku konvergenci. Tātad šāda politika ir devusi rezultātus. Tomēr valstu izlīdzināšanās notiek straujāk nekā reģionu. Citiem vārdiem sakot, ES valstīs straujāks ienākumu kāpums vērojams gal-

vaspilsētās un citos attīstītākajos šo valstu reģionos, savukārt mazāk attīstīto reģionu izaugsme atpaliek, tādējādi pieaugot ienākumu nevienlīdzībai valstu iekšienē.

«**G**lobalizācijas procesus, tajā skaitā iedzīvotāju vēlni migrēt uz galvaspilsētām vai attīstītākākiem reģioniem, ir teju neiespējami apstādīnāt. No darba ražīguma un ienākumu kāpināšanas viedokļa – tas būtu pat nelietderīgi. Tomēr šajā gadījumā reģionālās nevienlīdzības problēmas saistāmās ne tik daudz ar iedzīvotāju blīvuma pārmaiņām un urbanizāciju, bet ar ienākumu uz vienu iedzīvotāju disproporcijām un resursu efektīvu izmantošanu. Zemi ienākumi, darbvietu trūkums dzīvesvietā iedzīvotājus mudina migrēt. Labākajā gadījumā uz attīstības centriem turpat iekšzemē, bet sliktākajā – uz «jaunām mājām» citā valstī. Tas viss negatīvi ietekmē nacionālo kopproduktu un rada arī drūmu emocionālo fonu, tādēļ šie jautājumi ir un būs politiku dienas kārtībā.»

Tomēr ekonomiskās aktivitātes un ienākumu plaisu starp reģioniem pagaidām neizdodas samazināt, lai gan par reģionālo politiku tiek domāts. Latvijā starp Latvijas centrālo daļu (Rīgu un Pierīgu) un pārējo teritoriju, īpaši Latgali un Kurzemes dienvidrietumiem, turpina palielināties plaisa iedzīvotāju rociņas, darba iespēju un saražoto apjomu ziņā. Līdz ar to var secināt, ka vai nu līdzšinējie reģionālās politikas centieni ir nesekmīgi, vai arī realizēto pasākumu ietekme prasa ilgāku laiku atdeves novērtēšanai.

Kā redzams no būvniecības statistikas, tad Rīgā un Pierīgā vairāk tiek būvētas gan dzīvojamās ēkas, gan rūpnīcas, tātad šajās teritorijās nozīmīgāk paplašinās dzīvesvietas un darba iespējas. Tikmēr privātu in-

Runājot par ieguvumiem, viņš atzina, ka globalizācijas norises nav mazinājušas pašvaldības vēlni īstenot infrastruktūras projektus un uzņēmēju vēlni attīstīties, turklāt uzņēmēji daudzreiz ir teikuši, ka viņiem ir svarīgi, lai ir sakārtota infrastruktūra gan Līvānu industriālajā zonā (ielas un ielu apgaismojums, elektrības un ūdensapgādes tīkli, ražošanas ēkas), gan pagastos (piebraucamie ceļi).

Kas varētu mazināt globalizācijas negatīvās tendences, tostarp cilvēku un kapitāla aizplūšanu uz Rīgu un ārzemēm? Andris Vaivods uzsvēra: «Kad Līvānos apmeklēja Ministru prezidents vai ekonomikas ministrs, uzņēmēji saka – netraucējiet mums strādāt un, ja varat palīdzēt, tad palīdziet. Mēs, pašvaldība, esam bijuši solīti priekšā laikam. Mēs arī turpmāk atbalstīsim uzņēmējus ar sakārtotām ielām, ceļiem un citiem uzņēmējdarbību veicinošiem projektiem. Un ne tikai Līvānu novadā, bet visā valstī ir jāuzlabo ceļu un ielu infrastruktūra gan pilsētās, gan lauku teritorijās – arī tas ir viens no galvenajiem stūrakmeņiem valsts līdzsvarotai attīstībai. Mēs arī turpmāk būsim bērniem, jauniešiem, ģimenēm, senioriem draudzīga pašvaldība, nodrošinot kvalitatīvu izglītību, veselības aprūpes pakalpojumus un atpūtu. Īpaši vēlos uzsvert

nepieciešamību attīstīt dzīvojamo fondu – veicināt daudzdzīvokļu un privātmāju būvniecību, kā arī atjaunot un uzturēt jau esošo dzīvojamo fondu, jo ir acīmredzama dzīvojamā fonda novecošanās un nepietiekamība. Vajadzīgi labvēlīgi nosacījumi kredītiņšanā mājokļu iegādei ģimenēm visā Latvijā, valsts atbalsts un komercbanku iesaiste finansējuma saņemšanai jaunu māju būvniecībai, daudzdzīvokļu māju siltināšanai un atjaunošanai, kas būtu liels ieguvums ģimenēm un tai skaitā arī uzņēmējiem. Latvijā attīstās, taču valsts bieži vien netiek laikam līdzī tikai tāpēc, ka pieņem normatīvos aktus, kas neatbilst šī laika prasībām. Turklāt valdībai un Saimei jāuztīcas iedzīvotājiem un pašvaldībām, nevis jāierobežo to rīcība. Jāpieņem likumi un lēmumi, kas ir izpildāmi un strādā visā valstī, ņemot vērā, ka situācija lielpilsētās un reģionos ir atšķirīga. Tad valsts darbosies iedzīvotāju labā, veicinot attīstību un labklājību.»

Tāpat Andris Vaivods rosina valstī saglabāt lauku skolas un mazās slimnīcas, atbalstīt novadus ar lauku ceļu programmu, palielināt ceļu (ielu) fonda finansējumu, ieviest uz attīstību virzītu nodokļu politiku un samazināt birokrātisko slogu.

Maza novada pašvaldība var pieņemt lēmumus ar mazāku birokrātisko ietekmi un operatīvāk reaģēt uz straujām pārmaiņām. Taču mazam novadam ir mazāks budžets, līdz ar to mazākas iespējas paņemt aizdevumus, lai piedalītos lielākos Eiropas Savienības projektos.

Lielā novadā tā pārvaldība un birokrātija ir daudz smagnējāka, taču lielāks novads, ieguldot budžeta, aizņēmumu un Eiropas Savienības fondu finansējumu, var izmantot daudz vairāk iespēju ceļu infrastruktūras, ēku energoefektivitātes, uzņēmējdarbības veicināšanas u.c. jomās.»

Secinājumi

Globalizācija nav novēršama, jo tās norises pasaulē jau dominē no 19. gadsimta (ir cits viedoklis, ka globalizācijas ēra sākās līdz ar digitalizācijas ēru pagājušā gadsimta 90. gados). Tomēr jārod atbilde (arī risinājumi), kā Latgale var nosargāt to, kas vēl nosargājams (iedzīvotājus, uzņēmumus, zemnieku saimniecības, skolas, bibliotēkas, slimnīcas...).

Uzrunātie šī raksta varoņi atzīst, ka liels atbalsts reģioniem būtu nevis nauda, bet tieši reģionālās (ne tikai Latgalei, bet arī Vidzemei, Zemgalei un Kurzemei adresētas) mērķprogrammas (ceļu, uzņēmējdarbības veicināšanas u.c.), reģionāla nodokļu politika, reģionāls valsts pakalpojumu grozs (valsts iestādes novadu centrus, lauku skolas, vienoti valsts un pašvaldību pakalpojumu centri bibliotēkās utt.), kā arī mazināti birokrātijas groži. Tas ļaus iedzīvotājiem un pašvaldībām saimniekot ne-traucēti. Savukārt šī brīvība darīt savā zemē to, kas svarīgs pašam un līdzcīvēkiem, veicinās ekonomisko augšupeju un cels dzīves līmeni arī ārpus Rīgas.

Uzziņai

Deklarēto iedzīvotāju skaits Latgalē (2023. gada 1. janvāra dati):
Augšdaugavas novads – 27 097, Balvu novads – 19 434, Krāslavas novads – 22 479, Līvānu novads – 11 255, Ludzas novads – 24 495, Preiļu novads – 17 059, Rēzeknes novads – 30 774 iedzīvotāji. (Avots – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde)